

Pénteken,

juli 23-án.

7-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarország: (megtiszteltetés 's kinevezések, halálozás, kolozsivári napló, visszatekintés Kolozs megye juli 5-diki közgyűlésére, Budai Esaiás halála 's rövid életre, Nádor ő fensége utazása, turóci 's tolnai közgyűlési végzések, Horvátországban gazdasági egyesület.) Anglia: (rotherhámi veszély, M. Chronicle a' választásokról.) Franciaország: (hirlapi ellenhatás a' fővárosi erősítékek ellen.) Spanyolország. Németország: (a' hannoveri rendek előterjesztése a' német szövetséghez.) Németalföld. Olaszország. Schweiz: (közgyűlés megnyitása.) Törökország: (ragály, syriai keresztényeket illető határozatok, krétai forradalom.) Ujabb tudósítások. Hirdetések.

Erdély és Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Uray Bálintot, Szatmár megye volt másod alispányát, kir. tanácsos címmel felruházni méltóztatott. J-r. (Kir. kam.) Eddig volt brázai fil. harminczados Thomás Mihály harminczad-felügyelői irnoknak kinevezetett.

(Kir. kam.) Kamarai számvevő-tiszt Lippai Miklós a' fogarasi kerületbe fő-dézmásnak nevezetett ki.

(Halálozás.) Homoródszentmártoni Gedő László, ki ismerőit biztos reménnyel tölté bé, hogy benne egykor hazája jó fiat birand, Kolozsivártt f. évi jul. 13-kán tüdővész miatt 22 éves korában megholt.

Augustus 9dikén folyó évben, délután 5 óraker, a' kolozsivári répaczukorgyár részvényes társaságnak, a' Casinoban tartandó közgyűlésére, minden t. cz. részvényes, a' választottság határozata következtetésül, tisztelettel meghívatik. Kolozsivártt juli 20kán 1841.

Folyó hó 25-kén délelőtti 10 óraker a' kolozsivári muzsikai conservatorium közgyűlést tartand.

Kolozsivári napló. Egy történetecskét beszélünk el, melly magában nem nagy ujság ugyan, mert vázolata csak oda megy ki, hogy egy leány vízbe holtan találtatott, de részletei megborzasztják a' jobb emberi természetet. A' leány szászrégeni születésű volt, 's mint ismerősei és kinézése bizonyítja csak 13 éves — csak 13 éves, 's már fővárosunk — mert e' részben csakugyan főváros vagyunk — két legcézégesebb helyein lakott, 's a' Mársokkal cimborált. Folyó hó 20kán korán reggel városunk egyik szokott ferdő helyénél, hol a' víz korántsem olly mély, 's olly menetelű, hogy belé lehessen fulni, egy katonatiszt feredvén lába a' leányba akadt 's azonnal segítséget hiva a' holttestet kihuzni. A' test nincs megpuffadva, mint a' vízbe fultak szoktak lenni, arcza öszve van karmolva, némellyek állítják, hogy mellén kék foltok lennének, és hogy tisztességesen öltözve találtatott. Midőn e' jeleket hallám, gyanakodni kezdettem, hogy a' szegény leány csak halála után fult vízbe, de milly oknélkül gyanakodók vagyunk mi emberek! hiszen egy sebész megnézte amugy téltul, és nincs semmi baj! — Városunkban néhány nap óta Slezak és Wolff igazgatása alatti ángollovag társaság mutatja mesteri lovaglásait a' sétatér melletti feyeren (arenaban). Eddigi előadásai osztatlan dicséretet nyertek, 's számosan látogaták. Mint halljuk még egy pár hétig fognak itt maradni. — A' lapjainkban említett juli 18kai nagy gyapjувásár-ra már jött néhány külföldi kereskedő, de a' vásár még ez évben minden igyekezet mellett sem kezdődhetett volna kellőleg meg, a' vállolat vezetői pedig nagyon helyesen átlátták, hogy ha az első kezdet elsietett 's e' miatt hiányos lenne, károsan hatna ki ezutánra is. — Azt hittük gyapjukereskedésünknek szép kilátással biztató jövendője fog megkezdődni ez évben a' kolozsivári nagy gyapjувásár beállása által, de a' helyett igen érezhető országos csapás érte, mert bécsi nagy kereskedő báró Geymüller, mint állítják, 7 millió pengő forinton feljül, úgy Steiner és társai, 's Wertheinstein Adolf megbuktak; bukások maga után rántá pesti kereskedő és pontos expediteur Liedemann is, 's híhetőleg rántand még sokakat. Ez igen nagy pénz zavart okozott, mert a' legszélesebb öszveköttetésben állók önmagokkal sincsenek még tisztában, azért nyereszkedéseiket egy időre felfüggesztették. Leginkább érzik ennek súlyát a' gyapjus gazdák, kik jó reményfejében Kolozsivárra szállították eladó gyapjukaikat, mert az itt megjelent gyapjувásárosok vagy semmit, vagy csak keveset 's alacson áron vásároltak, és azal nagyobbára ide hagytak bennünket dolgaik után nézendők, vagy felfüggesztették a' további szedést. E' pénzzavart leginkább a' Thiers ministerium okozta crisisnek tulajdoníthatni.

(Visszatekintés Kolozs megye juli 5-kiki közgyűlésére.) (Vége.) Köz tanácskozásokban szükség — a' fennebb

érintetem okokból — a' tárgyakat minden oldalról kifejtteni, azért legyen a' szempont nagyszerű vagy parányi, azt kimeríteni, ezt érinteni jó. De nincs is olly kisszerűnek látszó magányügy, melly magas szempontot ne mutatna, mert például egy ütés emberen, vagy kis tolvajság a' társulati élet alapjainak a' személy és vagyon bátorságnak sérelme; de nem áll ez viszont, mert nemzeti jogok sértése nem kisszerű magán sérelem. Innen van hogy nagyszerű, alkotmány körüli kérdéseket kicsinyes szempontokból, néhány holt szavakból vitatni csak elsilányítja a' hatást, szétűz minden lelkesedést, 's meghüti a' keblet. Nálunk, hol sajátnemű alkotmányos elvek — az alkotmány felőli európai fogalmaktól annyira különbözők — a' népszokásban traditionalis uton tartották fenn magokat, nem lehet csudálkozni hogy sok alkotmányos garantiatkat vagy éppen nem, vagy fouákul lelünk följegyezve. Természetes tehát, hogy ha csupán a' jogtan 's irott történet tarából szédegetnök feyvereinket az alkotmányos elvek védelmére, vagy ugy nevezett prókatori fogásokra szorulunk, és allegálunk, vagy éppen feyvertelenül kéntelenek vagyunk pusztának indulni, és kétkedni kezdünk még azon is mit szemünk minden perczen lát: és valójában minek ott holt betűk kétes értelmében keresni üdvösséget, hol évezredes nemzeti élet minden moczanása szól. Tegyük azért komoly studiummá alkotmányunk sajátosságait, ez adja meg amaz emelkedett állást, mellyről e' kor minden kérdéseit az egyedül igaz szempontból beláthatjuk, 's ha ekkor törvénykönyveinkbe tekintünk, észre fogjuk venni hogy azok a' kor fogalmait fejezik ki, azon túl nem lépnek. Átalában a' törvény védelem-szer, de korunknak melly magát a' haladás korának szereti nevezgetni, magasabb álláspontra is van szüksége.

Helyhatósági üdvös rendszerünk, melly a' nemzeti erőnek életet ad, egyedül az: mi eddig is megővta alkotmányunkat az enyészettől, ezután is benne rejtezik minden haladás csirája. De igazgatási tekintetben messziről sem felelt meg hivatásának, anarchia volt az, Kölcseyként — valóságos constitutionalis anarchia — mert hiányzott a' nyilvánosság, hiányzott a' rendek ellenörködése. Alkotmányunk itt ismét kisebb mintában letükrözi magát, a' megye egyeteme — egy kis nemzet — törvényszerű végzéseket hoz, 's a' tisztikar a' felelős végrehajtó hatalom. E' két erőnek egyensúlyban kell lenni, mert különben ha a' tisztikar erősebb a' rendeknél, elméletileg sem lehet jó következtése. A' tisztikarnak már azért mert a' végrehajtást kezeli, sok hatalom van kezében, melly hatalmat a' visszaélésektől csak a' nyilvánosság 's a' rendek erős lelke 's őrszemei óvhatják meg. Nem lehet azért fontosabb hivatás megyei életünkben, mint ezen ellenörködés. És ebben lépett föl erőteljesen Kolozs választmánya, ezt fogák melegén föl Kolozs rendei. Ezen ellenörködésnek azonban a' jegyzőkönyv átvizsgálása csak egyik — csak kisebb ága, mert sok visszaélés lehet a' tartományban miről a' jegyzőkönyvben semmi nyom. Ezerek esengő szava kiált e' tárgyban Kolozs buzgó rendeihez, 's nincs kívánatosabb mint hogy a' minő melegséggel e' részben is megtétetett az első lépés, olly lelkesedéssel folytatassék. Kísérje nyilván — kísérjék a' rendek őrszemei minden külső működésiben a' tisztviselőt és megtermi ez rövid időn gazdag gyümölcsöt: igazságos törvényszolgáltatást, gyors igazgatást, bizodalmat 's ragaszkodást a' rendekhez 's ezer elnyomottak méltó háláját.

Hallottam még e' közgyűlésen egy kérdést intézve a' rendekhez: akarnak-e tisztujtáshoz fogni vagy sem? ismételve fölszólítottak nyilatkozásra. E' kérdésre mint megfejtetett, az ada alkalmat, mivel némellyek panaszképp azt adak fel: hogy ők a' rendek véleményében nem osztoztak. E' panasz valóságos áruulás az alkotmányon, mert a' ki-nem mondott véleményyt, csak jó isten tudhatja,

de midőn a' kijelentések többségéből a' határozat megszületik, letünk legyen az előtt bár mi véleményben, azontúl a' végzés mindnyájunké, mert a' megyéé, 's annak szentségét es sértetlenségét főtartani mindenkinek egyiránt elengedhetlen kötelessége. Voltak — igaz — idők midőn a' testvérhonban is mutatkoztak szándék köz megyei határozatokat egyeseknek tulajdonítani, de ezen idők elmúltak. Isten adott mindenkinek száját és benne nyelvet, az alkotmány adott egyenlő jogot hogy értelmét kifejezze, ha ki tehát ezzel nem él, csak saját hibája. A' megyék kötelessége azonban e' körül az: hogy elvből illyesminek figyelmeket tagadják meg, annyival kevésbé ismerjék el ennek valami fontosságát, mert ha csak messziről is elismerjük: hogy a' megyei végzések illy anatomicus vizsgálat alá kerülhetnek, az emberi elme véget vet minden határozatok szentségének 's megyei bátóságunk alaposzlopiban rázatik meg. —

Kovács Lajos.

* (Budai Ésaiás halála és élete.) Debreczen július 14-kén. Mái napon nagy tudományunk hálás tisztelettel elismert fiait egyikét veszté el hazánk Budai Ésaiásban, a' hely. vallástételü túl a' tiszai egyházi kerület főfelügyelője-, magyart. t. tiszteleti tag-, 's a' debreczeni ref. egyház első prédikátorában. Úgy hiszem sok másokról ennyit tudatunk elég lenne, de a' férfiú, kinek elhunytáról szomorú jelentésünket tesszük, méltó, hogy életrajzát bővebben ismerje a' két haza, annyival inkább, mert hogy a' derék tudósról a' közhasznu esméretek tára sem tön említést, oka maga a' köztiszteletet érdemlett férfiú szerénysége vala, meny nyiben élte folytáról az illető szerkesztőség többszöri felszólítására is vonakodott adatokat közleni. Én ki e' sorokat írom, a' boldogultnak, míg élte olly igen elgyengült nem volt, saját szavai után tett jegyzetekből köv. töredéket kívánom a' haza elébe terjeszteni. A' sokszor említett férfiú született Peerben Középszólnok vármegyében 1766-ban majus 7-kn. Esaiás nevét vette megkereszteltetés napjáról (maj. 9.) Tanulását szülőtte földén kezdé meg; syntaxista korán túl a' debreczeni főiskolában ugyan ott tanult testvér bátyja szováthi prédikátor 's a' magyar polgári lexicon írója néhai Budai Ferencz vezérle 's felügyelője alatt, akkori közoktatók P. Szathmáry István, Hatvani István, Varjas János, és Sinay Miklóstól nyerte kiképzését. A' felsőbb osztályi tanulmányok befejeztével a' verselést tanulónak egy évig, majd az első évi felsőbb tanulmányokat hallgató ifjakkal ismét egy évig köztanítója, 's iskolai könyvtárnok lett. Végre tanulói pályáján ellenőri és főnöki (contrascriba és senior) tisztséget viselt, egyszersmind néhai professor Sinai Miklós helyett a' történettan, görög és latin ékesszólásban helyettes oktatóságot folytatott. 1792-dik év tavaszán külszói főiskolákra indult, előre értesítve az oskolai igazgatóság által, hogy magát a' történettan, görög és latin ékesszólásra készítené. Illy czélből Göttingában két évig többek felett a' híres Heynét a' gör. és lat. ékesszólásban, Spittlert a' történettanban, Schlözt a' politicában és statisticában, Meinert az emberi nem történeteiben hallgatta. Innen Hollandiába utazott, hol Davenportban professor Csereókkal, (ki a' debreczeni ref. főiskolában végezvén főnökséget viselt, azután Davenportban, mint bölcselkedéstani közoktató megtelepedett 's idővel a' debreczeni főiskolának vég rendeletében 5,000 pengő forintot hagyott) úgyszintén Utrechtben a' híres Rhankeiussal bizodalmasabb ismeretségre jött. Majd Angolhonba ment át, 's az oxfordi egyetemet meglátogatva barátsági viszonyba jött többek közt Uri nevű nevezetes magyar tudóssal, ki éppen általa küldé meg a' debreczeni főiskolának, hol tanulását végzette volt, „Pharus linguae hebraicae“ czimű munkáját ajándékol. Göttingába visszatérvén a' bölcselkedéstani tanári koszorut nyert, melly alkalommal egyértekezést irt: „De causis culturae tardius ad aquilones quam ad australes Europae regiones propagatae.“ 1794-ben haza jöven nov. 1-én közoktatói hivatalába az előre kijelelt szakba beiktattatott, mellyet 1811-ben a' hittani oktatósékkal váltott fel. 1813-ban a' túl a' tiszai hely. vallástételt tartó egyház kerület főjegyzőjévé választatott. 1817-ben a' göttingai hittudományi kartól tanári koszorúval tiszteltetett meg. Hittani közoktatóságát 1821. június 8-kaig folytatta, mikor a' debreczeni ref. egyház első prédikátorává, 1822-ben aug. 22-kén pedig túl a' tiszai egyház kerületi főfelügyelővé választatott. A' magyar tudós társ. alaprajza készítésével 1828-ban több helyről megbízott küldöttségnek tagja volt. 1851-ben febr. 15-kén a' m. t. t. tisz. tagjává va-

lasztatott. Kiadott jeles munkái közt jelesen közönséges historiája egy, Magyarország historiája három, régi tudós világ historiája egy, Propedeumata theologiae christianae egy darabokban 's a' t. emlékét fenntartandják a' tudomány kedvellőknél. Megholt 76-dik évében. A' derék elhunytól mind magyar mind latin nyelven remek Péczelynek irt siremléket. *

(Nádorunk ő fens. utazása.) Nádorunk ő fensége miután Bajánál a' gőzhajót elhagyván torontáli jóságait meglátogató jun. 20-kán érkezett Ó Moldovára, hol rá a' gőzhajó várt. Szerbiából illyr nyelven diszes küldöttség tiszteleg ő fensőségének. Ez napi utazási élveit zivatar és eső gátolá. 21-kén hasonlóan alkalmatlan időben megnézé Vaskaput, 's az itteni szirtet kikerülésére tervezett csatorna helyét. Át hajózott — a' veszteglés már meglévén szüntetve — Új Orsovába, hol szakadatlan ágyudurrogással 's más tisztelegésekkel fogadtatva, a' basát meglátogató, kitől egy schawlt fogadott el ajándékol visszonzozhatás feltétele alatt. Esti 5 órára visszatért Ó Orsovára. június 25-dikán Karansebesről 8 mérföldnyi kerületet tevén, Hofmann és Maderspach ruszkbergi bányáit és hámorait méltóztatott megtekinteni, 's a' vállalkozók mindent elkövettek a' magas vendég illő 's ünnepléses fogadtatására. Említést érdemel a' római modoru diadalkapu öntöttvasból; 8 gyönyörű magas oszlopon széles erkélyzet nyugvók, mellyben 6 bányászöltönyű egyed paizsokat tartott, mikén az e' bányákban találtató ércfajok valának jelképezve, a' 7-dik férfi pedig az oszlopok legmagasbikat Magyarország nemzeti zászlóját lobogtató. Este 600 bányaművelő pompás faklyakörrel díszelge ő fens. szállása előtt. Másnap a' bányák és hámorok minden egyes részét megtekinteni 's magas tetszésit nyilvánítani méltóztatott ő fens. azon megjegyzéssel, hogy illy tökéletes rendezettségű vállalathoz méltán szerencsét kívánhatnak magoknak a' tulajdonosok. 24-kén délután utját tovább folytatá, 's a' bányászok nem győzték csodálni azon legnagyobb aprószerűségigleni pontos bányász ismereteket, mellyek ő fens. megjegyzéseiből kiűntek. Jun. 25-kén esti 8 órakor fényes tisztelegő kísérettel Aradraérkezett, 26-kán számos hódoló küldöttség vala szerencsés ő fens. elibe járulhatni, miket 40 teritékű lakomában méltóztatott részesíteni. 25-kén 's 26 kán este az egész város pompás kivilágításban ragyogott; egyedül a' megyeháza és sz. háromsági oszlopon 8 ezer lámpa fényelt. 27-kén reggel, katonai egyházi díszelgés után Kis-Jenő felé folytatá utját. Kis-Jenőt halomás szerint, jul. 12-kén vala elhagyandó ő fens. Mezőhegyes megszemlélte után Jászberény felé jul. 16-ka táján Budára visszaérkezendő. J-r. és Pesti III. után.

(Turóczi gyűlés vége.) A' vegyes házasságok akadályozása miatt az illető cath. lelkészeket elítélendő martiusi közgyűlésből rendelt vegyes törvényszék jun. 17-kén tartá első ülését, melly napon a' már ezelőtt elhatározott per felvételét, 's az idézett lelkészek nevében szokott ovások mellett egy protestans ügyvéd jelent meg 's tüstént a' bíróság illetősége ellen tevén ki fogást a' bíróság nem csak megállítatott, de egyszersmind több rendbeli tanúk hitelesítése is a' felperes ügyész kívánságához képest véghez ment. — Besztercebányai megyés püspök ő felségéhez intézett abbeli folyamodása, miszerint a' most említett pert megsemmisíteni kéri, a' nm. kancellária utján, olly parancsossal, hogy „actis instructa informatio“ adassék, ezen megyével közöltetvén, mi előtt a' Rdek e' tárgyban valami eldöntő határozatot hoztak, a' megyénkben divatozó gyakorlatnál fogvást a' folyamodás az ügyészi hivatalhoz vélemény adás végett, mint felperes félhez utasítatott. — Mart. közgyűléskor hozott végzés következtében az ország minden megyéihez körlevél küldetett miszerint azon országgyűlési utasításunk pártolására, hogy 1498, 57. 1603: k. e. 6 's 1609: k. u. 25. nyomán az egyháziak által a' főispáni hivatal csak czímszerint viseltessék, 's az helytartói formában mindig világi egyedre bizassék, felszólítanak. A' gyűlés, melly sedriával együtt két hétig tartott, jun. 26-kán végképp eloszlott; több tárgy marad jövő közgyűlésre, mellyet most idő szüke miatt felvenni nem lehetett. A' raboskodó nemtelenek ellen indított perek mind bévégezettek, 's a' bünösök mind elítéltek. Halálra csak egy gyermekgyilkos kárhoztattatott; ellenben a' pálcázás jobbadáo fogsággal egyenlített ki. J-r.

Tolna megye Rendei jul. 5-kére tűzött népes közgyűlésen országgyűlési utasítások közé soroztaták, hogy ezentúl önjogaikat fentarta-

* Lapjaink köre nem engedi ezt terjedelme miatt közleni. Szerk.

ni akarván, a' megyei hivatalokra szokott mód szerint kijelendők közül törvényesített joguknál fogva önmagok szabadon akarnak választani. J-r.

Zágráb, június 26. Keletkezett már e' társországokban is gazdasági egyesület, melly „horvát-slavoniai“ nevezet és a' zágrábi püspök 's báni helytartó Haulik György ő excája elnökléte alatt rendeztetett el. A' horvát-slavoniai mezőgazdasági egyesület célja a' mezőgazdaságnak egész kiterjedésében, valamint minden ágai-bani javítása, — ezen iparág iránti becsülés és hajlandóság gerjesztése, alapos ismeretek terjesztése 's élénk gyakorlati gazdálkodás ébresztése által. E' cél elérésére a' társaság hatása oda leend irányozva, hogy 1) a' bel- és külföldi mezőgazdaság előhaladásainak pontos ismeretét illy társaságok 's jeles mezőgazdálkai levelezés, gazdasági folyó iratok, könyvek, műszerek, minták, veteménymagok, 's az egyesületi tagoknak eljárás, vizsgálódási 's tapasztalati előterjesztései által szerzend. 2) Minden begyűlt anyag-szereket és tudósításokat szorgalmasan meg fog vizsgálni, a' szükséges észrevételeket és kísérleteket vagy ő maga teendi meg vagy megtétendi, 's a' nyert eredményeket tudományos vitatkozások alá terjesztendi. 3) A' mi jónak és közhasznúnak mutatkozik, annak gyors és legnagyobb kiterjesztését eszközöndi. 4) A' mezőgazdasági műipart emelendi 's a' természetnyelvi eladását, elese-rélését előmozdítandja. 5) Mihelyt a' társaság vagyona megbirja, jutalmak kitűzése által törekszik az ipart élesztetni, új felfedezéseket hozandó létre. (Hirnök.)

Anglia.

Yorkshire megyében Rotherham városban jul. 5kén délután nagy szerencsétlenség történt. A' Standard arról e'ként tudósít. Egy kisebb osztályu hajó 150 személlyel terelve a' hajó-építő műhelyből elvitorlázott. Alig haladott azonban néhány perczig elmerül. Az életveszélyben forgók küzdése, és segédért esdő hanguk szívet szaggatott. A' nagy eskütt-szék, mely történetileg közel tartá ülését, minden rendőri 's más hivatal viselőket segítségre ki-rendelt. Estveig 70 holt testet vontak a' vízből ki; de, hogy hányat szabadítanak élve meg, arról a' Standard hallgat.

A' M. Chronicle sejtven, hogy a' toryk a' választásokban a' szabadelvük fölcbe fognak kerekedni, következő megjegyzést teszen: Az egyedáruk és árusok órája minden este ücs, most olly ellen-zék, (érti a' kormányról leléperdő whikeket), melly a' főváros 17 képviselői közül 14-et sorába számít, 's ezen kívül részén tartja Manchester, Birminghamot, Sheffieldet 's több más gyáros és kereskedő városokat, mellynek pártfeje a' parlament leggyakorlat-tabb férfia, (Russell) olly ellen-zék — ismételjük — soka nem fogja e' szerepet vinni, hanem hamar és erősbülve foglalandja vissza a' kormányt. —

A' Keletindiára és chinaiak ellen szánt pótlék sereg jul. 4kén négy hajón evezett Chatamból el.

Franciaország.

Irtuk volt a' közelebbi hetekben, hogy a' középtengeri hajó-bad vezérlete Lalandra fog bízati; ezen hír, mint látszik, kohol-mány volt, mert Hugon admirál továbbra is helyén hagyatik.

A' Journal des Debats mióta komolyan kezd attól tartani, hogy a' whikek legyőzetnek, megváltoztatá nézeteit, 's már éppen nem hiszi olly állhatatosan, mint eddig tevő, hogy a' francia nemzet érdekébe esik a' toryknak kormányra jutása; sőt közelebbi szám-jában illy nyilatkozatra is fakad. „Egy év, az ellenségeskedés sze-rencsétlen esztendeje, ne feledtesse velünk az elvrokonság felszá-zadát. Ha a' régi párt, (whig) melly a' szabadságügyért annyit tön, a' színhelyről eltűnik, mi vár akkor reánk? Azonagályos elő-érzet nyom, hogy mi ellenséget veszünk ugyan a' jelenkorra el, de egyszersmind barátot a' multban, 's talán a' jövődre is.“

A' párizsi hírlapok nagy részében temérdek ellenhatás alakult a' fővárosi erősítékeket illetőleg. Azon újságok is, mellyek a' tör-vényjavallat pártolása és Thiers nézetei mellett emeltek a' mult havakban fegyvert, most keztyüt vetnek a' kormány elébe, 's áll-lítják, hogy következtetve azon módszerből, mellyel a' terv kivi-tele kezeltetik, a' körfal és bástyaművek, nem külerő visszanyo-mására, hanem Párizsok zsarnok kény alatt tartása végett építet-nek. — Ezen zaj megrémitvén a' ministeriumot, július 6-kán egy-begyülekezék, a' felől tanácskozándó: mi tevős legyen további lépéseiben, 's minden pénz- és karerőt az elővárak építésére for-dítson-e, vagy a' sajtó nyugtalankodásának engedve, a' törvényja-vallat szabálya szerint, a' két védrendszert egybekösse.

Spanyolország.

Távirati tudósítás szerint, a' congress jun. 28. elhatároza, hogy elégséges ok létezik, a' gyámsági kérdést a' két egyesült kamarák által oldatni föl.

Németország.

A' június 30kán elosztatott Karok és Rendek többségét tevő 44 tag, mielőtt Hannoverból távoznék, előterjesztményt intézett a' német szövetséggyűléshez, 's abban őszintén felfejté azon indoko-kat, mellyek a' kormányval szemben kitüntetett ellenhatásra ősz-tönzék.

A' király július 3kán következő rendeletet bocsátott ki. „Mi-után az 1840. évben augustus 6kán költ országalkotmányi törvény és az ugyan azon esztendőben december 24kén kiadott patent kö-vetkezésében a' pénzügyi collegium a' mai nap hatóságát elkezdi, és az országos tár kezelését, a' nemzeti adósság törlesztését 's ka-matolását magára vállalja; ezen körülményt mindeneknek ezennel hírül adjuk. Miből folyólag, a' karok által az 1838ki törvény ér-telmében kinevezett nemzeti adósságot intéző választmány létezni megszűnt.“

Németalföld.

Az állományok közönséges gyűlésére jul. 6-kán kezdődtek el a' választások. E' tény körül sehol sem jelenkezik részvét. Álom-kórságos nyugalom lépett bé, ros előjelekkel. A' kormányban helyzett remény eleve teljesülni látszott ugyan, de a' ministeriu-mot ingékonyság jellemzi, melly a' nép hőbb óhajlásait, még csi-rában elhervasztá.

Olaszország.

Róma jul. 2-kán. Egy ösmeretes és eszes orvostanárnak az in-quisitio által történt elfogatása, az egész városban nagy figyelmet gerjesztett. Eddig még példa nem vala arra, hogy polgár ezen i-télőszék által fosztassék személyes szabadságától meg.

Schweicz.

A' tessini állományi tanács rögtön ítélő törvényszéket állított fel, a' lázadásba elegyültek lakoltatására.

A' cantonok közgyűlése július 5-kén nyitatték ki. A' szövetsé-g-elnök Neubaus érdekes beszédet tartott. Terjedelmes szónokla-tabot csak azon helyeket emeljük ki, mellyek a' szőnyegen lévő több kérdéseket illetik. „Szóljak-e, uraim! önöknek a' szövetség-kötmény vizsgálat alá vételének mind e' mai napig sükertelenül megpendített kérdéséről. Helyes ezen fontos ügyet szem elől nem tévesztetni el, de mint látszik, mostani alakjában, 's jelen körülményeink között, nincs még a' kifejlődésre megérve. A' legyőzendő legerősebb akadály, számos cantonok bizadalmatlankodásában fekszik, kik aggódnak, hogy függetlenségök és felsőségi joguk, a' szövetség-alkotmány javításával veszélyeztetnék. A' másik nehézség azon különböző fogalmakból keletkezik, mellyeket az új vizsgálat alá vétel céljával egybekötünk. Némelylek t. i. általa a' központi hatalmat gyengíteni, mások erősíteni akarják. A' két véleménykö-zül csak egyik mehet tettebe által, 's ha — mint gyanítani lehet — az utóbbik fog győzedelmet nyerni, akkor új 's talán legnagyobb gát lép utunkba, 's ez a' cantoni hatalom egy részének a' szövetsé-g kezébe átadása. Ennyi nehézség csak idővel háríthatatik el, vár-junk az alkalmas órára. Az aargau kolostorok ügye megint sző-nyegen van. Noha fajlatatos, hogy még létezik viszály, azonban az aargau rendek azon nyilatkozata, mellyben, a' szövetség-gyű-lés határozatának meghajoltak, teljes méltánylást érdemel, mert a' kölcsönös bizodalom és köztanácskozási csendre jótékonyon hat.

Törökország.

Égyiptomban a' ragály rémitő, pusztításokat tön, csak magá-ból a' seregből a' közelebbi havakban négy ezernél többen estek martalékul.

Konstantinápoly, jun. 22kén. A' jelen ministerium minden ó-szerűsködése mellett is, a' divánban keresztül mentek mindazon ha-tározatok, mellyek a' syriai keresztények sorsát az európai nagy-hatalmak nézete szerint jobb karban helyezendik. A' polgári hata-lom a' katonaitól különválasztatott, 's az befolyásköre- 's tétémé-nyeiben független leend. Jeruzsálemnek külön kormányok adatik, és e' fontos hivatalra T a y a r basa van kinézve. — A' libanus kör-nyékén lakó törzöknépek a' két havas alföldéhez hasonló alkot-mányt kapnak.

A' krétai lázadás sikere felől kétféle tudósításaink vannak. Azon levelek, mellyek a' Törökbirodalomból érkeznek bizonyosan akarják tudni, miként a' pártosok hadi állásaikból kilépve, viszont megtámadták az ozmán tábornokot, de csufosan visszaveretvén százan-

ként hagyták halottaikat a harcson, 's nagy számú fogoly került rabszóra. A Görögországból került tudósítások ellenben szüntelen beszélnek oly apró egybecsapásokról, melyekben sok vér ugyan nem folyt, de annál nagyobb dicsőséget arattak a vitéz felkölték, mert ugyancsak szélhajtászták a jóval nagyobb erejű pogány táborát.

A Revue des deux Mondes a krétai forradalomról ekként nyilatkozik. „Ha a tusa hosszasra nyulik, ha a felfegyverzetek kebel-gerjedelme több, mint pillanat alatt kihamvadó tűz lobbanása, ha mint a görög szabadságharcban, türelem, kitartás, áldozat-hő jellemzendik a tömeget; mi a süker felől nem is kételkedünk. A lelkesülés egyénről egyénre, népről népre fog átszállani; a résztvét nem német, francia vagy angol, hanem európai leend, 's behat a cabinetok belsejébe. A hideg diplomácia, az érzéketlen kormányzás-módszer csufolódni, gunyoskodni 's végre... engedni fog. Legyen bár a harcban a siker ingó és bizonytalan; mit tesz az? Nem szükség, hogy véres megverést szenvedjenek a törökök, és a keresztények ragyogó 's határozott győzedelmet vívjának ki. Idő és kitartás: minden e két szóban fekszik. Fel fog még azon nap derülni, midőn lélekben részt veend Európa e viadalokban, és szorongó keblü szemtanuként, készek érezi magát küzd-homokra lépni. Ekkor válik korszerűvé a nagy hatalmak közbenjárulása, mert a közvélemény ösztönző szava által eszközöltetett.

Újabb tudósítások.

A spanyol kormány serget küld a baliari szigetekre, mert attól tart, hogy az angolok valami ürügy alatt elfoglalják. Még más pont is vonja magára Espartero figyelmét, 's növel aggodalmát; t. i. a malagai kormányunktól levelet kapott azon szomorú hírről, hogy az afrikai parton fekvő Alhucomas erősség őrcsapatja, június kezdetén pártot ütött; a katonák a jellővetre trombita-és dobszó mellett egybecsoportoztak „halál a tisztéknek, és hivatalviselőknék“ kiabálása közt raboltak, fertőztettek, égettek és gyilkoltak. A kormánynok részvétlennek mutatkozik, míg az első alkalommal a kormányzó megsejtenés kezdé felváltani, oldala mellé vévén néhány bátor férfit a lázangók közé ment, beszédével a háborgást lecsillapította, kiszemelte a főbb bűnösöket, 's hadi eszközökkel a katonaságot, minden per és vizsgálat mellőzésével agyon lövetté. Ezen határozott lépés megszülte következményeit, de csak rövid időre; mert a sereg más nap ismét zabolátlankodni kezdett, és midőn e malagai kormányzó tudósítása Madridba érkezett, a fenyték még helyre nem állítottott. — A pápa allocutioja ellen a spanyol kormány szilárdul lépett fel, a többek közt jun. 28kán a leghatározottabb kifejezésekkel fogalmazott rendelményt bocsátott ki. Mi ezen nevezetes okiratnak helyszüke miatt, csak főbb

ponyjait érintjük. Iszer Az egész birodalomban rövid időn egy kormány-nyilatkozat fog kihirdettetni, melyben az igazgatás lépéseit igazolni, és a szentszéknek Spanyolország ellen, II-ik Izabella királyné trónrajutása óta, elkövetett számos jogtalanságait, 's a nemzeti függetlenséget érzékenyen sértő tényeit, felfejteni el nem mutatja. 2or. Az allocutionak Romában, és a külföld egyéb részeiben kinyomtatott 's csempész-úton behozott minden példányai kemény büntetés alatt a kormány kezébe szolgáltatassanak. 3szor Az első folyamodási bírák büntessék teljes szigorúsággal azokat, kik az említett allocutio, vagy a szentszék bullait, breveit, leiratait és határozásait, jogosnak tekintik, végrehajtják. 4szer Világi törvényszék elébe vonassanak azon egyházi személyek, kik szónoklataik által és templomi szolgálataik alkalmával, a hallgatókat kormányelleni rugódozásra, és törvénytapodásra ingerlik. — A congress választmánya Ocsa indítványára a házasság- 's más feloldásokért Romába járandó díjakra nézve következtet határozott: Iszer bár mi cím alatt a szent székhez pénzt küldeni tilalmaztatik. Kik ezen rendelet ellen vétnek, első hibájokért két anyit, 's ha viszont engedetlenkednek négy anyit fizetnek bírságul a köztárba, mint a mennyi öszveget Romába indítottak, 's még e felett második visszaesésökor az országból is száműzetnek; 2szor ki minden hivatalos foglalkozás nélkül a külfölden lakik, ezen törvény kihirdetésétől számítva 40 nap mulva a közállománytól adott évdíjat és segedelmezést veszti el. —

A szultán állapotja igen rosra fordult, orvosai életéhez sem sok reményt nyujtanak, a kór fészke szívében rejlik. Ezt mi nem átvitt, hanem a legsáátlagosabb 's tisztán prózai értelemben mondjuk; ő fő magasságának t. i. a vére szerfeletti mértékben és sebességgel tódul szívkaráiba, minek következése mindig kínos nyavalygás és kora balál. — A sveiczi szövetséggyűlés második ülése jul. 6-kán volt. A rndes elnök megbetegedvén helyét alelnök Tillier tölté bé. A kinyitó beszéd mérsékelt 's békitő jelleménél fogva mind a jelenlévő diplomaticai testületre, mind a képviselő urakra kedvező benyomást tón, 's talán a dolgok kifejlése elébe új irányt tüzend.

Oly személyek, kik a tanoverai kormány nézeteibe avatottak, nem szűnnek azt erősíteni, hogy a fonák állás békes utoni megbeszélésekre még ősz elejé országgyűlés fog hirdettetni. — A kaukázon túl fekvő tartományok közkezelését az orosz kormány újból szabályozta, a polgári hatalmat a katonaitól külön választá és a többi hatóságokban divatozó igazgatási módszert hozta bé. — Angliában a kilátások nem igen kedvezők, összesen a toryk 258 szavat nyértek, a whigek pedig csak 205-at. Dublinban is hol a választás most foly — a Standard szerint — a maradás emberei fognak feljül kerekedni.

Mikor?	Levegő mérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.		
Julius 20kán	27" 10"	—	—	+ 19	+ 28	+ 19	E. N. 2	Egész nap tiszta.
21kén	27" 10"	—	—	+ 17	+ 24	+ 19	E. N. 2	Egész nap tiszta.
22kén	27" 10"	—	27" 9"	+ 15	+ 24	+ 18	D. K. 2	Rg. napfény fellegekkel, d. u. felleget.

(1) A karinthiai rendek nagy választmányának a kerületi-adósságok felsőbb helyről engedelmzett sorjegyzeék szerinti törlesztését tárgyzó

Hirdetménye.

Ő felsége folyó év martius 20-ri legfelsőbb határozatában tekintetben vévén a rendek kerületi tőkéjének állapotját, és az ország körülményeit, kegyelmesen helybehagyni méltóztatott, hogy a váltó pénzben kamatlandó kebelbeli adósság a tartomány mind két kerületében a régibb közállományi adósság sorjegyzeéki osztályzatába az ajánlott módszerrel vétessék fel.

Ezen legfelsőbb határozat következtében váltó becsben kamatlandó kebelbeli adósságai a Klagenfurti kerületnek
 2-vel száztól — 2,354,997 f. 11% kr.
 és 2% „ — 30,963 f. 35% „
 továbbá a billachi kerületnek 2-vel száztól — 737,390 f. 6% „
 Összesen — 3,123,350 f. 53% kr.
 sorjegyzeékbe osztályoztattak.

Melly a karinthi kebelbeli tárhoz hitelezők hasznára tett felsőbb rendelet következtében lebecsátott februar 10ki udvari kancellariai parancs, és ugyan azon hónap 30kán 10.559 szám alatt költ kormányzeéki rendezkedés, a később teendő intézkedések fentartása mellett, 's azon hozzáadással

téttetik közzé, hogy időközileg, azon okból, hogy az egyes adóssági viszonyok változást ne szenvedjenek, legfelsőbb határozat következtében a kebelbeli kötelezvények öszve- és különírásuk megszüntetik, a nélkül, hogy ez által a kamatlás megszakítatnék.

A karinthi Rendek nagy választmányából.
 Klagenfurt majus 12. 1841.

Sternecz József báró
 Tartományifő.

Seenusz József báró
 Kirendelt.

Az alólikt ezennel közbírré teszi, hogy Szilagyban a görcsöni uradalom 3000 vedernyi valóságos tiszta, a legjobb fekvésű hegyein termelt 1834-diki ő borait eladóvá tette, ennél fogva az átaljában vagy csak nagyobb mennyiségben venni szándékozik Görcsönbe (Zilah mellett) tisztelettel meghívotnak, a level által előbb közlekedni kívánók bérmentesített levelöket elfogadja.

Király Ferencz
 a fenirt uradalom tisztartója.

Hirdetés.

(3) Az erdélyi főhadvezérségnek jelen évi febr. 9-ri R. 470 — 473 és 571 szám alatt költ rendelete nyomán a thordai cs. k. fuvarszer raktárból

277 darab egészen új loabrákló láda fog eladatni, melyek a végre készítve, hogy úton szabadban a szekerek mellett, melyekre ezen ládák felfüggeszettek, abrokolni lehessen.

Készülveék ezek 1 hüvelyk vastag deszkából negyednyi hosszúságra; tetejük, oldalak és fenekük nagyobb tartósságért vaskapsokkal vannak öszveszorítva, 's hogy felakaszthatók legyenek horgokkal ellátva. Belső világok ezen abrakládáknak: mélys. 7¼ hüv. hosszúság. 1 láb. 11 hüv. széles. 9. hüv. 's egyszerre egy negyed zab fér belé.

Kiknek szándékuk lenne ezeket megvásárolni, jelentsék magokat az említett raktárnál. Ezen ládák a vásárlók tetszése szerint egyenként vagy kisebb és nagyobb részekben adatnak el készpénz fizetés mellett. — Thorda julius 2kán 1841.

Eckstein Ferencz. m. k.
 Ezredes helyettes. (3)

(3) Kolozsvártt van egy jó zongora jutalmas áron eladó; bővebb utasítást vehetni iránta az Erdélyi Híradó szerkesztőségénél. (3)

Jelentés.

(2) Amtmann Ferencz Pesten az új vásár téren, legközelebb alakult gyárában különös jeleségű és tartósságu dörzs-gyufácskát tisztelt vevőknek legjutalmasabb áron ajánlja. (3)